

Зробити взаємодію ефективною, а поведінку майбутніх фахівців конструктивною допомагають техніки регулювання напруги в конфліктах (підкреслення спільності з партнером, його значимості, виявлення інтересу до його проблем, звернення до фактів тощо), а також відпрацювання навичок активного слухання. Такі вправи виконуються при вивченні теми «Конфлікти та особистість». Гра-тренінг «Внутрішньоособистісний конфлікт» до цієї ж теми передбачає ознайомлення студентів з механізмами входження людини у стан внутрішньоособистісного конфлікту, зі способами недопущення конфлікту та виходу з нього.

При вивченні теми «Конфлікти в організації» студентам

similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman

міжособистісними взаємовідносинами у колективі. В ігровій формі учасники мають знайти різні варіанти виходу із конфліктної ситуації, що склалася, виявити передумови та причини її виникнення. Наприкінці гри аналізуються запропоновані студентами варіанти вирішення конфліктної ситуації та можливість їх застосування у повсякденному житті.

Добре зарекомендували себе інтелект-карти, створення яких сприяє набуттю практичних навичок і вмінь виділяти основне та похідне, виокремлювати структурні елементи цілог, тощо, а презентація їх, що здійснюється за допомогою таких активних форм навчання, як ділової гри, диспуту чи інсценізації, дає можливість студентам усвідомити, апробувати і тренувати конструктивні способи поведінки в конфліктних ситуаціях.

Крутінь Г. І., канд. істор. наук, доцент,
Чубур Н. В., канд. пед. наук, доцент,
кафедра політології та соціології

ПРАКТИЧНІ І ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІТОЛОГІЯ»

Забезпечення сучасного рівня викладання зробило необхідним перехід від домінуючого раніше класичного, пояснювально-ілюстрованого навчання до нової парадигми організації занять, що враховує принципи інноваційних технологій навчання. Одним із принципів цих технологій є активізація самого суб'єкта навчання. Увага до цього принципу пов'язана з тим, що під час

надходження інформації до пам'яті людини залишається одна четверть почутого, третина побаченого, половина побаченого і почутого одночасно та три четверті матеріалу, якщо студента залучено до активних дій.

Технологічною основою розробки методики викладання політології стало «занурення у предмет» як спосіб навчання; організаційною формою став тренінг.

Під «зануренням у предмет» ми розглядаємо сукупність організаційних структур, форм, засобів і методів організації педагогічного процесу, що відбувається у стислий проміжок часу та реалізує наступні основні задачі:

- виявлення кола проблем аудиторії і кожного присутнього для їх поєднання із запропонованою інформацією та поетапного вирішення;
- виклад інформації концептуальних, принципово важливих положень курсу (аналогія «опорних сигналів» В. Ф. Шаталова);
- негайний переклад отриманої інформації в практичні завдання, що виконуються на цьому ж занятті. Останнє актуалізує як саму інформацію, так і формує нові вміння.

Як було зазначено, тренінг виступає організаційною формою, що забезпечує занурення у предмет, що вивчається. Разом з тим, тренінг — це сукупність спеціально організованих форм спілкування і навчання, під час яких формуються комунікативні навички, відпрацьовуються питання безпосередньо професійної діяльності студентів. Важливим є те, що сама процедура організації занять сприяє процесу особистісного зростання кожного студента, реалізації творчого потенціалу, досягнення оптимального рівня діяльності та відчуття успіху.

До переваг тренінгу можна віднести наступне:

- цілеспрямовано створюється оточення, що забезпечує глибоке опрацювання проблем власне професійної діяльності як на рівні особистості, так і на рівні студентської групи;
- розвиваються здібності аналізувати ситуацію та власну поведінку, виникає можливість зміни стереотипів, що існували у студентів та заважали їм гнучко реагувати й швидко приймати рішення у різних умовах;
- формуються навички міжособистісної взаємодії;
- відбувається оволодіння студентами суспільно-політичними знаннями, що є важливим для корекції власної поведінки в інших сферах діяльності.

Пропонуємо власний досвід практичного використання тренінгу з дисципліни «Політологія», що випробуваний авторами тез на

семінарських заняттях під час вивчення тем «Політика як суспільне явище» та «Політична діяльність і влада» (4 год.). Умовно впровадження тренінгу можна поділити на дві частини.

Якщо формувати мету першої частини, то паралельно з викладом деяких питань з теорії політології відбувався процес виявлення кола проблем конкретної студентської групи. Включене спостереження, анкетування, індивідуальне консультування, «мозковий штурм» дозволяють персоніфікувати роботу з кожним студентом.

Тема і зміст занять, форми їх проведення розроблялися за принципом «мета-результат», що дозволяє мати чіткі орієнтири того, до чого слід прийти, виконуючи те чи інше завдання. Наприклад, індивідуально-колективна гра «Обмеження» дозволяє зафіксувати, узагальнити, розставити за пріоритетами причини тих невдалих спроб активної участі у політиці, які на основі власного досвіду описав кожен учасник тренінгу. Експрес-опитування «Наскільки Ви цікавитесь ...» показує самооцінювання рівня обізнаності студентів, що стосується сучасних політичних подій. Бліц-гра «На підготовку — 1 хвилина!» розкриває вміння аудиторії імпровізувати та оперативність реакції останньої.

Одночасно розпочинається друга частина — активне «занурення» студентів у режим і процедури тренінгу, що є однією з головних умов швидкого входження у процес навчання. Для максимального наближення до реальності ігрових тем і ситуацій кожній групі чисельністю (+/ —) 7—9 студентів пропонують після індивідуально-колективної роботи тему зі сфери політичної діяльності. Саме вона в подальшому виступає темою для дискусії та інших форм публічного виступу. Так, у запропонованому тренінгу цією темою стала роль політики у житті суспільства.

Трьом групам пропонувалося змодельовати в різних аудиторіях виступ, тему якого було сформовано словами Монталамбера: «Ви можете не займатися політикою, політика однаково займеться вами». Перша група готувала виступ перед студентами вищих навчальних закладів; друга група — перед творчою інтелігенцією; третій необхідно було виступити перед підприємцями. Метою цього завдання був, перш за все, всебічний аналіз аудиторії, на яку розраховувався наступний виступ. І, як показала практика, далеко не завжди приймалися до уваги рівень освіти, ступінь зацікавленості, психологічна готовність сприймати інформацію в різних типах аудиторій. Під час аналізу результатів цих виступів, що проходив у рамках ділової гри, студенти самі називали основні недоліки та позитиви власної діяльності.

Тренінг було завершено підсумковою дискусійно-рольовою грою «Кому і навіщо потрібна політологія?...». Під час гри відбулося закріплення та аналіз отриманих студентами знань і вмінь участі у дискусіях на політичну тематику.

Аналіз зворотного зв'язку за результатами проведених тренінгів дозволяє зафіксувати високий рівень задоволення студентами такою формою навчання політології. Як позитивні сторони тренінгу студенти називають наступне: «більш свідоме засвоєння нового матеріалу, інтеграція навчання, науки і практики; до того ж, що важливо для курсу, уміння застосовувати теоретичні знання на практиці»; «усвідомлення допущення помилок та їх виправлення»; «ігрова форма подання матеріалу»; «висока активність участі у заняттях порівняно з іншими формами»; «мобілізація власних можливостей»; «відбір інформації, яку можна використати на практиці».

Як недоліки у більшості відповідей зустрічався малий обсяг годин, що відводиться для застосування тренінгу. Опитування студентів також відзначає позитивне ставлення до тренінгу. Зафіксовано, що 90 % з них віддають перевагу тренінговому режиму проведення семінарів з курсу «Політологія».

Отже, багаточисельні публікації, власний досвід проведення тренінгів дозволяє зробити висновок про переваги такої форми підготовки. Бувши вже достатньо апробованою формою, тренінг може і повинен забезпечити вирішення питання розвитку акмеологічної складової діяльності викладача політології. Тренінг забезпечує високий остаточний рівень знань студентів та відпрацьовує вміння аналізувати політичні події, що відбуваються в світі.

*Крушельницька Я. В., канд. екон. наук, доцент,
кафедра управління персоналом та економіки праці*

МЕТОДИ ІНТЕГРУВАННЯ ЗНАНЬ З ФІЗІОЛОГІЇ І ПСИХОЛОГІЇ ПРАЦІ У ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

В умовах зростання ролі людського фактора в соціально економічному розвитку актуальним завданням стає формування у майбутніх фахівців з управління персоналом такого рівня професійної компетентності, який забезпечував би високоефективне виконання ними своїх функціональних обов'язків. Управління